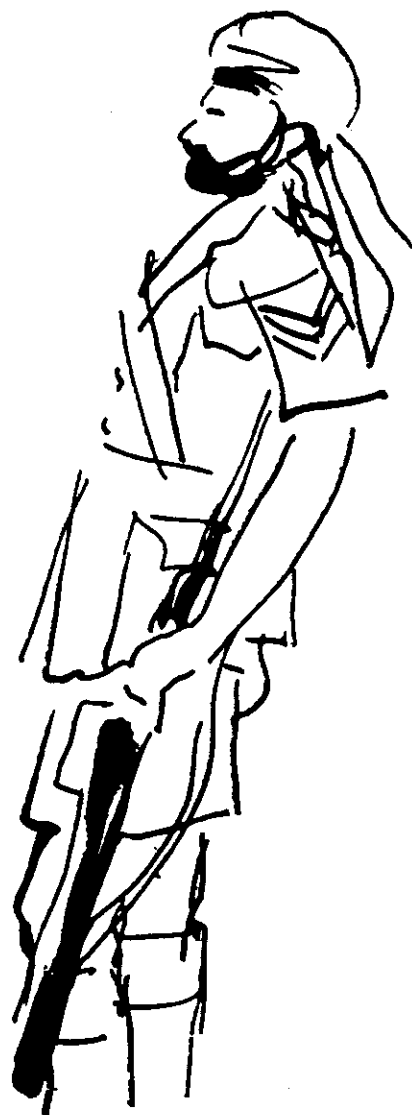

מזקפים בהרים להגנת התנועה בדרך, אורח
הצבתם והבטחת נסיגתם בסיוע חיפוי-אש
של מאסף השיירה — על אלה מסופר בקטע
„בדרך לבנדרונה“.

„רג'פום“

בדרך לבנדרונה

סיפור על תיגרת-מוקף

לו את הנקודה האחרונה בערוץ הנחל, המשמש דרך-המסע,
שממנה יוכל עוד לראותו.

„בסדר גמור“, אמר; „אאותת להם לרדת. אך אינני
סבור שהמאסף יעזוב את המחנה עד לאחר הצהרים.
מעודי לא ראיתי כבודה כה מרובה, כזו שיש לנו בשדרה
זאת“.

הצדעתי ושבתי למרכז המחנה, מקום ששררה אנדר-
למוסיה גדולה: סוסים רקעו ברגליהם וצהלו בהתרגשות;
גמלים נחרו בחרון שעה שהעמיסו את המטען על גבם;
פרדות השתוללו בהתאמצן בכל כוחן למנוע את איכופן.
אנשים רצו רצוא ושוב בשאתם מטענים משונים.

בינתיים ומזקפי-הלילה, בעמדותיהם אשר על ההרים
מסביב, הוסיפו לגונן על המחנה.

החלוצ הפונג'אבי, שהתקדם בינתיים שלושה מילין בדרך
המוליכה לבאנדארונה, ודאי שהציב כבר מזקפים על
כל הר, שהיה עלול לשמש למארב-אויב. על מזקפים אלה
הוטל להישאר שם עד שכל השדרה תעבור לבטח ודגל
אדום גדול, המסמן את זנב המאסף, יאותת אליהם לסגת.

גדוד-דלהי שלנו צעד בראש הגוף העיקרי של השדרה.
מיד אחרי מטה-הבריגדה. ההתקדמות היתה אטית, הואיל
ולאחר מיל אחד נצטמצם ערוץ הנחל והפך למשעול
משוּבש, שטיפס על כתפי גבעות תלולות וחזר ונשתפל
לתוך גאיות עמוקים.

לערך בצהרים שלח הבריגדיר לקרוא לקולונל שלנו.
„הפונג'אבים כבר נתפזרו כמעט כולם למזקפים“, אמר,
„ולפנינו עוד דרך חמישה מילין לפני שנגיע למקום
החניה. עבור עם גדוד קדימה, ותזקיף את שארית הדרך.
התקשר עם מפקד הפונג'אבים, שיראה לך היכן הוצב
המזקף האחרון שלו ותדע מהיכן עליך להתחיל. הברור
הדבר לגמרי?“

„בהחלט, אדוני“.

„אני עוצר כאן את השדרה למשך שעה אחת, כדי
לאפשר לתובלה להתכנס ולהשקות כמה מהבהמות. הפסקה
זאת תיתן לך את השהות הדרושה להציב מזקפים שעה
מספקת בטרם נוסיף להתקדם“.

בטרם עוד עלה השחר
התעורר המחנה לחיים
תוססים. המסע של גוף-
השדרה העיקרי נקבע
לשעה שמונה, אלא ש-
לפני כן עוד רבה היתה
המלאכה. צריך היה לה-

שקות את הבהמות ולהאכילן, לסעוד שחרית ולארז הכל
בצורות מוכנים להעמסה על הפרדות והסוסים.
ב־6.30 הודעתי לקולונל, שמזקפי-החוץ שלנו אותתו:
„הכל בסדר!“

„שפיר“, אמר, „הברור להם שעליהם להישאר במקו-
מותיהם עד שהמאסף יצוּם לסגת ולהצטרף אליו?“
„כן, אדוני. אמש הסברתי להם כל זאת“.

„מוזר במקצת שאיש לא ירה עלינו אמש. סבור
הייתי שיעניקו לנו לפחות כמה כדורים“.
„אולי החליטו להמתין עד הלילה, אדוני, כאשר נגיע
לאמצע העמק האור שלהם“.

„יתכן שצדקת“, הסכים הקולונל. „אין אנו מעוניינים
בהתפתחות רצינית... הגם שמספר כדורים פה ושם לא
יזיקו לגדוד, מאחר שיחזיקו את האנשים בדריכותם.
אגב, כדאי שתיגש לראות את אנשי גדוד-הגורקה, שישמש
המאסף. תוכל לציין לקולונל שלהם את העמדות המדויקות
של מזקפינו הנשארים, ואת המקומות המתאימים ביותר
לאורך דרך-המסע, שבהגיעו אליהם יצוּם לסגת“.

בדרכי ראיתי את המשמר הקדמי של גדוד-הפונג'אבים
ששימש כחלוצ, ואת פלגותיהם שנועדו למזקפי-דרך
בצאתם דרך השער. פלוגת סיקים עבדקנים בעלי-קומה
שבתה את תשומת-לבי במיוחד.

„שימ-נא לב, כי תפזרו את מזקפיכם על כברת-דרך
ארוכה ככל האפשר“, חמדתי לצון עם אחד מקציניהם.
„ככל שתקצר החלקה שתשאירו למזקפינו אנו, כן יגיל
לבנו“.

את הקולונל של גדוד-הגורקה מצאתי כשהוא מפסיע
אנה ואנה ומעשן את הסיגרה הנצחית שלו. הסברתי כי
באתי להראותו את עמדות מזקפי-המחנה שלנו וצינתי

אתך רץ... במקרה הצורך תוכל לשלחו אלי בחזרה עם חדשות".

כעבור עשר דקות הופיע ראש הגוף העיקרי של השדרה. הבריגדיר, שרכב מלפנים, בא אצלי וביקש שאצביע על תחומי השטח שלי. "שפיר", אמר בחיוך. "אקוה שנגיע לבאנדארוגה בלא כל תקלה".

כיון שעמדתי בצד המשעול, ניתן לי להתבונן בשדרה המגושמת, תוך שזחלה ועברה לפני: רגלים עם סוסיהם ופרדות-התובלה של-דרגא'; סוללות תותח-ההרים וכבודת הבהמות הענקית שלהן; הפרים ויקשנים עם פרדות גושאות ציוד-הנדסי; כיתות אתתים עם מכשירים טכניים; גמלים המשמשים כאמבולנסים-שדה עם אלונקות סף הקשורות לכל אחד משני צדיו; כיתות סאניטריות של מטאטאים ומשרתים...

ומאחור — גמלים בשורת-עורף הנמשכת לאורך מילין ועליהם מטען ואספקה, שבלעדיהם לא יחזיק מעמד שוכ חיל.

בהתפתלה כנחש שנתארך מאה מונים, עשתה השדרה את דרכה על פני השביל הצר והעקלקל.

לאחר שעבר הגמל האחרון, חלה הפסקה של כרבע השעה. אחר-כך הופיעו, מעבר לפיתול-הדרך, פלוגות-חיילים צועדות — המזקפים הראשונים של הפונג'אבים שפנו על-ידי המאסף — ופניהם מועדות לנקודת-מיפגש. מקום שניצטוו להמתין עד ששארית גדודם תסגור אליהם. הם נראו מיוזעים ופרועים לאחר ריצות ממושכות. אמרתי לשאול את פי אחד מקציניהם ההודיים הראה בדרכו את מזקפי-המחנה הדלהיים, כאשר ראיתם פתאום באים עם מפקד-מחלקתם.

אותו רגע שב לורימר מסיוור.

"אני חוזר לפגוש את דגל-המאסף", אמרתי. "לעת-עתה הישאר כאן עם התובלה. יהיה לך זמן מספיק לזון הלאה, לכשתראה את המזקף הראשון שלנו יורד".

האנשים שהיו במזקפי-המחנה עצרו בקרבת מטה-הפלוגה וישבו להינפש. חזרתי לעבר דגל-המאסף ועמי אתה, רץ ופירוזאדיין, משרתי. מצאתי שם את האנשים והבהמות מעורבים אלה באלה באנדלמסיה סואנת. אנשי מזקפים מוחזרים עברו בריצה, כשהם נוטפים זיעה ומת-נשמים בכבדות; סוללת תותחים אחת — פרדותיה הורתעו אחור, כדי לפרוק מעליהם את כלי-היריה ולהרכיבם, לתפיסת עמדות לא-שחפוי; עם המשך התקדמות השדרה הועתקו מכונות-היריה מדי פעם מעמדותיהן קדימה לעמדות חדשות ועברו בסירוגין על פני חברותיהן. פלוגות המאסף של בני-גורקה נערכו דרגים-דרגים בעומק, נכונות להגיש מיד כל סיוע שיידרש מאתן.

את הקולונל של הגורקה מצאתי שקט ברוחו ופועל ביעילות. בעשנו סיגרה אחרי סיגרה הפטיר את פקודותיו כאחד אבטומט.

"ברעש ארור זה אינני יכול לשמוע אפילו את מחשבותי שלי!", אמר לי. "אגב, היכן המזקפים שלך?"

"הראשון משלי, מספר אחד-עשר, הנהו על אותו שיא מכוסה סלעים", עניתי, ואחר הצבעתי על יתר המזקפים כסדרם.

"מספר ארבעה-עשר שלך תקוע על הר מטונף", העיר;

גדוד-דלהי גטל עכשיו על עצמו את תפקידי החלוצ ופלוגת-המזקפים. התקדמנו לאט לאורך המשעול העקלתוני, תוך שיגור מזקפים להרים שמשני עברינו, — כשמכונות-היריה של פלוגת-הנשק-המסייע מחפות עליהם עד שיגיעו האנשים לפסגות ויאותתו לנו "אוי-קיי!".

היום היה נאה וזוהר, והשמים — כחולים עמוקים. מעלינו, בגובה כאלף רגל, ראיתי נשר שנשתהה באויר כמעט בלא תנועה. הרחק בצפון הבהיקה גלימת-התמיד של השלג.

בהדרגה נתפזרו פלוגות-הרובאים שלנו לפלוגות קטנות שנראו כנקודות זעירות על ההרים מסביב. לבסוף נמצאו שלוש מחלקותי — הרביעית נוצלה למזקפי-המחנה ונמצאה עדיין הרחק מאחור — תופסות שטח משני צדי מעבר-ההרים. הגדוד זו הלאה, בהניחו על הדרך אותי עם מטה-הפלוגה שלי.

"אל תשכח לחזור על עקבך ולפגוש את דגל-המאסף מיד לכשיתקרב לאיזורך", הזכיר לי הקולונל בלכתו. אחר-כך פנה והלך אל גרייסון, מפקדה של פלוגת המזקפים הבאה.

לורימר, קצין-הפלוגה הבריטי שלי, שעשה דרכו עם תובלת-דרגא' של פלוגתנו, פלוגה ב', סגר אלי ונעצר. אמרתי לו לפרוק את המשא מעל הפרדות, הואיל ונתלכב במקום לפחות שעתיים.

הבטנו אחרי הגדוד עד שנעלם מן העין מעבר לעיקול המשעול.

"תודה לאל, נשארנו ברשות עצמנו לזמן-מה", העירותי. פניתי אל אתתי, שהיו מנופפים בדגליהם ברוב מרץ: "הקבעתם קשר עם כל המזקפים?" שאלתי.

ברור היה כי עשו כן, מפני שבתשובה להם נראו ניצנוצים לבנים נמוך מעט מהעמדות.

"אני מקוה שמפקדי המזקפים יזכרו לסייר את הדרך בה יצטרכו לרדת", אמרתי ללורימר; "מובן מאליי שיצטרכו לחזור בדרך שונה מזו שבה עלו שמה... והמאסף הן לא יורידם בטרם התקדם מחצית המיל מעבר המקום".

"תירגלנו את הדבר יפה למדי בעת האימונים", השיב לורימר, "וחזקה עליהם שידעו מה עליהם לעשות".

"אכן, אמת הדבר", הודיתי, "ובכל זאת הם מוסיפים לעשות את אותן השגיאות הטפשיות. על סוליימאן אני סומך לחלוטין; לו אינני חושש כל-עיקר. אך אינני סמוך ובטוח לגבי שני החבילדארים, מפקדיהם של שני המזקפים האחרים; חסרי-נסיון הם".

הוצאנו מתרמילי-הצד שלנו כריכים והחילונו לאכול. כעבור זמן-מה אמרתי ללורימר:

"רצונך לעשות עבודה מועילה?"

הוא נענע בראשו בחיוב.

"אם כן, צא לאורך המשעול וראה עד היכן נשארים המזקפים בשדה-הראיה. תאר לעצמך שהנך מפקד המאסף, והחלט מאילו נקודות תאות למזקפים לרדת, בהביאך בחשבון כי יכול אתה להבטיח את ירידתם על-ידי אש-מחפה של מכונות-יריה, מקלעים ורובים..."

"בסדר".

וזכור: עלינו לעזור למפקד המאסף במיטב יכולתנו. הוא יקבל בברכה כל אינפורמציה שנוכל לספק לו. קח

"השטח שב ומתרחב במקצת במרחק־מה מכאן", אמר־
 תי. "רק האיזור של פלוגתי הוא כזה... סגני, שסייר
 את הדרך, מציע שאת מזקף אחד־עשר תורה לסגת
 מכאן".

הקולונל שוחח עם מפקד־הסוללה, ונתן פקודות למכור
 גוֹת־היריה.

לאחר שנעשו כל ההכנות לאש־מחפה, אמר לי ליטול
 את הדגל האדום ולאותת למזקף שלי לרדת.

במרחק הבחנתי באות התשובה, עליו עניתי ב"חסל".
 נראו ממרחק כננסים, שהיו גולשים במדרון לעבר דגל
 המזקף הקטן והבודד החל לסגת מעמדתו... אנשיו
 המאסף, שלפחות סימל חברות ובטחון יחסי...

"כמעט והגיעו מטה", העיר הקולונל, תוך עקבו אחריהם
 בעד משקפתו. "סבורני שאנו יכולים להתקדם הלאה לאט".
 המזקפים שנים־עשר ושלושה־עשר הורדו בצורה דומה.
 לבסוף נשאר רק מספר ארבעה־עשר.

"סבורני כי מוטב שתוריד את המזקף הזה במרחק־מה
 הלאה מכאן", הצעתי לאחר שנועצתי בלורימר. "הגיא
 מתרחב במקצת ואני חושב ששם תמצא עמדות טובות
 יותר למצוֹנֵת־היריה".

"אכן, מקום גרוע מזה לא יכול להיות", השיב הקולונל
 בהגביהו את עיניו ובסקרו את ההר האימתני, שהרעים
 פניו מעלינו. "כדי לתת מכאן אש־מחפה דרושים כלים
 נגד־מטוסיים!"

"האם סיירת מקום טוב, לאותת לו משם את פקודת־
 הנסיגה?"

"כן, אדוני. מיד אראה לך".

אנשי אחד המזקפים הגיעו משטח־ההפקר ועברו בריצה
 על פני הדגל. מפקדם ניגש אל הקולונל של גדוד־גורקה,
 הצדיע ומסר לו פיסת נייר. הקולונל הציץ בה.

"מזקף מס' עשר — שבעה רובים", קרא. אחר פנה
 לקצין ההודי: "אנשיך — כולם חזרו?"

התשובה היתה חיובית. הקולונל פקד עליו להמשיך
 הלאה במצעד מהיר ולהצטרף למטה פלוגתו מגדוד
 הפונג'אבים.

"עכשיו הגיע תורך", אמר אלי.

הדגל האדום נע לאיטו קדימה. לורימר, בהתאם לפקוֹד־
 דותי, ערך למסע את מטה־הפלוגה והתקדם מרחק רב
 לפנינו, אך תוך מגע מתמיד אתי, למקרה שיידרש.

"אנו נכנסים עתה ללב ארצם של בני־באנדאר",
 ציין הקולונל; "אכן מזעימת־פנים היא למדי!"

מכאן ואילך חזרה הדרך ונצטמצמה בתוך ערוץ הנחל,
 שנראה כהולך וצר ככל שהוספנו להתקדם, וההרים קרבים
 וסוגרים עלינו כחומות גבוהות.

שיגרתי רץ ללורימר והודעתיו שיצטרף אלי.

"שלושה המילין הראשונים היו כמישור שטוח לעומת
 נוף זה", רטן הקולונל. "חוששני שלא תהיה זו לנו
 מלאכה קלה ביותר לחפות על צאתך מזה".

לכוון שמה את אשם, בלא חשש שמא יפגעו באנשינו החוזרים.

„וכי מה, לכל הרוחות, מתרחש שם?“ חקר הקולונל. „אינני רואה אף שמץ ארוך של דבר דרך המשקפת הזאת.“ ואמנם איש מאתנו לא יכול להבחין בדבר. הרים צחיחים וטרשיים אלה היו חומים, וכל זמן שהחיילים נשארו במקומם בלא תנועה — כמעט ומן הנמנע היה לאתרם. יתר על כן, בנייה שבטים, התופסים יפה מה חשוב גורם זה, לובשים תמיד בגדים מצבע החאקי.

רק העצם המתנועע, או המתנוצץ, נראה לעין. קרני השמש, הפוגעות בכידונו של חייל, או בחלק מסויים של חגורו, יש ותחזרנה בניצנוץ הנראה ממרחק מילין. על כן כדאי להניח לה, לשיטת „היריקה והצחצוח“, עת שצרה מתבשלת בסביבה וממשמשת לבוא.

פתאום נפלטה קריאה מפיו של שליט גדוד-הגורקה: „דומני כי המזקף מנסה לכבוש בחזרה את הפסגה.“ אמר. „הבט... בקרבת הסלע הגדול עם הכתם הלבן... כמה אנשים מתנועעים...“

כעבור רגע ודגל-איתות החל לפרפר כפרפר. „קבל את הודעתם ופענח חתשתיים“, התין הקולונל לעבר האתמים. בינתיים מצאו התותחים ומכונות-היריה את מטרם. פגזים התפוצצו בסירוגין על קו-הרקיע של הפסגה, בעוד שכדורים טאטאו את השטח מצד אל צד.

האויב לא גילה סימן חיים כלשהו... רק פעם בפעם הבקיע בעד הרעש העצום שמסביבנו הד רחוק של יריות רובים על ההר, שהעיד על קרב המתחולל שם למעלה. הקרב בשטחי הגבול הצפון-המערבי הרי הוא אורח-מלחמה אפוף-בדידות. זאת היא מלחמה של איש, או אנשים, באויב העולה עליהם תמיד במספרו, והבוחר את השעה והמקום להתקפתו לפי ראות עיניו. על ההרים, הנשקפים אל דרך התקדמותה של שדרת-מסע, הכרח הוא להציב מזקפים — ויהיו פני הקרקע נראים לו לקצין, המשגר את אנשיו לתפקיד זה, כבלתי-נוחים ביותר; אחרת עלולה אש צלפים קטלנית, מטוחים יעילים, לעשות שמות בגייסות ובבהמות הדחוקים למטה, בבקעה הצרה. אין, איפוא, משום קושי מיוחד לבנייה שבטים, שנולדו בהרים ונסתגלו למלחמת-הרים, לבחור מארב מתאים להתקפה רצחנית על קומץ אנשים, המתאמצים לשמור על שווי-משקלם תוך גלישה במדרון תלול ביותר ומכוסה אבנים מדרדרות, הנשמטות מתחת לרגליהם. הפתאנים*, שהנם טרמחים מאין כמוהם באמנות הגששות, מסוגלים — בנצלם את קפלי הקרקע — לזחול עד למרחק יארדים אחדים מהמזקף בלי שירגישו בהם; כן ישחקו במחבואים עם כל משמר-סיוור שיישלח לבדוק את השטח.

ואז... משיזנק האיש האחרון מתוך עמדת-המזקף ופנה לרוץ למטה, אל העמק והבטחון, יגיחו בנייה שבטים ממח-בואם שבקרבת מקום ותוך שניות מספר יתפסו את הפסגה וישלחו מטר כדורים בעורף החיילים הנסוגים. ובאם עולה התמרון הזה יפה — ובאה אחריו הסתערות.

* פתאנים: שם כללי לקבוצת שבטים הרריים היושבים באזורי הגבול הצפון-מערבי של הודו בקרבת גבול אפגניסטן. תאן, חקלאים ואנטי-כיחה, נודעים בתכונות הלוחמים שלהם. מכפקים גם מתגייסים לגדודים מסויימים בצבא-הודו ולפלגות ציירי הכפר.

אנשי המזקפים אחד-עשר ושנים-עשר הגיעו בריצה ואני אספתי את פיסות הנייר שלהם והעברתי לקולונל את ההודעות: „הכל בסדר“.

„היכן מספר שלושה-עשר?“ שאל הקולונל. „כמעט והגיעו למטה, אדוני“, עניתי. „הם גסתרים מאחורי צלע ההר“.

„אם כן, נזוז הלאה. מחלקות המאסף כבר קבעו לצורך אש-מחפה את כל דרכי הגישה האפשריות של האויב אל עמדת-המזקף“.

הריצותי הודעה לסמל שלי, הממונה על תובלת פלוגה ב', שישמור על המרחק הנוכחי של שלושה-מאות יארד מהדגל האדום ושיצרף אליו את קבוצות המזקפים בהגיען. מפקד הסוללה ביקשני להראות לו את מקומו המדויק של מזקפי האחרון.

„אני רואה. תפסתי“, אמר, משהצבעתי לו על המקום, ונחפז למסור פקודה לתותחניו.

לאחר שעברנו כמחצית המיל הגענו לנקודה שהציעה לי לורימר.

„לעזאזל, אנו רחוקים מאוד מהמזקף“, רטן הקולונל, „אך חוששני כי אין בידינו לשנות את הדבר. אין שום מקום אחר קרוב יותר“.

הקצין-התותחן הודיע שהסוללה מוכנה לפעולה. „ומכונות-היריה?“ חקר הקולונל.

„גם הן מוכנות, אדוני“, אמר השליש, שזה אך קיבל תשדורת.

הקולונל הסתכל בי, כשהסיגרה הנצחית שלו תלויה מזוית פיו.

„צווה, איפוא, וירדו“, אמר.

המזקף נמצא כה גבוה ורחוק, עד ששליש גדוד-הגורקה נאלץ להשתמש במשקפת-השדה שלו כדי להבחין באות-התשובה.

„הם זזו!“ פלט שניה אחת לאחר שנתן את אות ה„חסל“.

מסרתי את הדגל האדום לסיפוי* וחטפתי את משקפתי... אכן, גולשים היו במדרון התלול בכל המהירות האפשרית.

פתאום נפלה יריה. באויר הרועע נשמעה יפה אש-רובים תכופה...

בעד משקפתי הבחנתי בדמויות זעירות, שכירכרו על קו הרקיע. היה ברור כי אלה אינם מאנשי.

„באנג! באנג!“ הלמו תותחי הסוללה מעמדותיהם שמאחור... אולם פגזים ראשונים וחשובים אלה עברו גבוה מעל מטרם.

„ראט-אט-אט!“ נבחו מכונות-היריה... יאולם צרור רותיהן הראשונים נחתו בטוח ארוך מדי.

„היכול מישו לראות את הדגל הלבן של המזקף?“ שאל הקולונל.

„כן, אדוני“, אמרתי. „אבל הוא לא זז. המזקף נעצר כנראה“.

ברדת המזקף מהפסגה, נהוג שהאיש האחרון מנופף בדגל לבן. סימן זה משמש אות לתותחנים ולגייסות המחפים על נסיגתם שכל השטח שמאחוריו כבר פנוי והללו יכולים

* סיפוי — ביטוי שהיה מקובל בצבא האנגלו-הודי (סירוס של המלה — ספאחי: חייל-פרש) ככינוי לחייל ההודי זשכיר המשרת בגדודים בפיקוד קצינים בריטיים.

ישיירה בסכינים — מאחר שאנשי המזקף ייאלצו בינתיים לעצור, כדי לטפל במתיהם ובפצועיהם.
חוק „הגבול“ הוא, שאסור להניח חייל פצוע שיפול בידי האויב. כן חשוב מאוד שלא להפקיר את הרובים והתחמושת.

* *

הקולונל חטף את התשדורת מידי האתת וקרא בקול: „כחמישים מהאויב ירו על המזקף מהרכס. אחד נהרג, שלושה נפצעו. אי־אפשר לזוז, כי האויב תפס עמדה מתחת לרכס ויורה אלינו למטה. החישו תגבורת!“
הוא הציץ בי בשאלה.

„פלוגתי — פחות המחלקה שעל ההר ההוא — מכונסת בולה ומוכנה“, אמרתי. „אצא מיד.“
„האלונקות אתך?“
„כן, אדוני.“

„יפה. אודיע לכיתת אמבולנס־השדה שתשלח את בושא־האלונקות שלה לפגוש את שלך לרגלי־ההר... השתדל־נא לאותת אלי את עמדתו המדויקת של האויב. המזקף שלך אינו מציין זאת בבירור, וזה מקשה מאוד על התותחנים.“

„אשתדל במיטב יכולתי“, הבטחתי לו.
„ובכן — עלה והצלה, ידידי“, אמר. ומשפניתי לעבר פלוגתי, הוסיף: „אנו נגיש לך את כל הסיוע האפשרי.“

בבהירות הסברתי את המצב למפקדי המחלקות והסמלים שלי. אסור היה לבזבז זמן. בכל רגע עלול היה האויב לערוך הסתערות הרת־אסון על אנשי המזקף, שכן נהנה מעדיפות מספרית והחזיק בעמדה חזקה יותר.

„האם הכל ברור?“ שאלתי. „לורי־מר־סהיב יתקוף במעלה השלוחה השמאלית של ההר, עם מחלקה מס' המש, וסובאדאר סוליימאן — במעלה השלוחה הימנית, עם מס' שש. מחלקה שבע תתקדם בפקודתי מאחורי מס' שש. תפקידה יהיה סיוע־מקרוב ואולי גם התקפת־נגד... אך חושבני שהאויב יסתלק משיראה אותנו עולים עליו משני העברים.“

ברגע ששתי המחלקות הראשונות יצאו קדימה אמרתי ללורי־מר:

„אני שולח אותך עם מחלקה חמש מפני שדרוש לי שם קצין אחראי. זו תהיה התקפה בפני עצמה, אם כי מקוה אני כי יעלה בידינו פחות או יותר, לשמור על מגע הדדי. אמור לאתריך שיפקחו שבע עינים... ניפגש על פסגת הרכס.“

בהתפרסה במבנים מתאימים, החלה פלוגה ב' להתקדם לעבר ההר, כשהתותחנים ומכונות־היריה שמאחורינו יורים למטרה בלהט מחודש.

כמה מכדורי האויב נחתו סביבנו ושבנו וניתנו מאבנים וסלעים בקולות זמזום כשל צרעות בזעמית שהוחרדו מקנן. עד כאן לא נפגע איש. המרחק היה גדול, אך אנו היינו הולכים ומתקרבים במהירות. ואולם יתכן כי בקרוב ניאלץ לחדול מהתקדמות רצופה זו בשטח הפתוח ולהסתייע בכל מחסה וקפלי־קרקע על מנת להמשיך ולעלות. בקץ חמש דקות כבר טיפסה מחלקתו של סוליימאן בהר, ואני תפסתי עמדה כדי לחפות על תנועותיו. אש האויב נעשתה רצופה יותר וזמזום הכדורים בפגעים באבנים היה מסתיים ב„פינג“ צורם. לא ראיתי סימן ללורי־מר

ולאנשיו, הגם שאחד האתתים אמר לי כי ראה אותם לפני דקה אחת לרגלי השלוחה שלהם.

הופתעתי מכך שבני־השבטים טרם מצאו לנכון לבכר את הנסיגה על הפגנת הגבורה. עוד מעט ויאוגפו, אלא אם כן טמונים בשרוולם כמה קלפ־הכרעה, בצורת כוחות־עזר מסותרים. מאוחר יותר נתחוויר לי, כי נואלו „להתקע“ במצב ביש.

בניגוד ליחסי הפסימיסטי במקצת כלפי החבילדאר מפקד המזקף י"ד — מילא הלז את חובתו יפה ונקט בכל אמצעי הזהירות הדרושים לבטחונו. הוא ראה את דגל המאסף מתקדם לאט לאורך השביל והבין, כי תוך זמן קצר מאוד יורד המזקף שלו. בפעלו בהתאם ללקח שסיגל באימונים, שיגר קבוצה חזקה מאנשיו לעמדת־חיפוי, ברבע השלישי של הדרך במדרון השלוחה, אשר בה אמר לסגת... סוליימאן הגיע זה עתה לעמדה זו ואני ראיתי בהיעצר מחלקתו שעה שנועץ בסמל הצעיר שפקד על העמדה.

בדיעבד נתחווירה לי גם העובדה, שהאויב לא השגיח מן הסתם באותה קבוצת־חיפוי של המזקף, שכן בהגיע בני־השבטים לפסגה ובאמרו להשמיד את הפלגה הנסוגה, נתקלו באש מכוונת יפה מהקבוצה שבמדרון. הם נעצרו מחמת מטח־כדורים בלתי־צפוי זה, ופגזי התותחנים, שהחלו מוצאים את מטרתם על הרכס, הוסיפו על מבוכתם.

במקום לגלוש מיד ולהסתער על אנשי־המזקף בסכינים, החליטו הפתאנים לנהוג ביתר זהירות, לתפוס מחסה זמני ולהמתין להזדמנות הנאותה. משגרמו אבידות למזקף — הרי ייאלצו אנשי־המזקף בישי־המזל לפנותם ובעשותם זאת ישמשו מטרה נוחה לפתאנים המחזיקים בעמדת־המפתח. בינתיים העמידו קלעים מיוחדים להשתיק את קבוצת־החיפוי באש רצופה, בעוד שיתרם היו ממתנים לרגע המתאים להסתערות.

אולם התקדמותנו שינתה את המצב הטקטי. במוקדם או במאוחר יוכרחו בני־השבטים לסגת, בטרם ילופתו משני עבריהם עלידי כוח עדיף מהם במספרו; ולשם כך ייאלצו לחזור ולעבור על פסגת הרכס, שעתה כבר הפכה לגיהנום של פגזים מתפוצצים. מתחת להם רבץ קומץ אנשים, שאבידותיהם ועמדתם הבלתי־נוחה כבלו אותם למקומם ולא הניחום לזוז ממנו בלי לעורר עליהם אש קטלנית מטווח קצר.

מענין להתבונן בפסיכולוגיה של מנהיג האויב. החיים שווים כקליפה בגבול הצפון־מערבי, הגם שכל אדם משתוקק מאיזה טעם מזור לשמור על חייו ככל האפשר. אי־אפשר היה להם להימנע מנסיגה על פני הפסגה, והעובדה שקבוצת־החיפוי אשר במדרון זכתה לתגבורת מהירה, גרמה להם דאגה חמורה.

בפני מפקדם של בני־השבטים עמדו שלוש ברירות: להישאר במקום ולהישמד; לסגת מיד; להסתער על אנשי־המזקף ואחרי־כן לסגת.

הברירה הראשונה היתה נואלת מכדי לחשוב עליה. עם השניה קשה היה להשלים... הוא זכה להצלחה ניכרת ועצר את השדרה; לפניו למטה שכבו אנשי־המזקף שבטי־חונם נתערער ואתם רובים ותחמושת. כלום יוכל לשאת פניו אל צעירי כפרו ונערותיו באם לא יביא עמו הביתה שלל כה יקר?

„פתאום ראיתי את סוליימאן מניף יד ענקית...”

„תפקידו של מפקד”, כך אומרים ספרייהלימוד הצבאיים. „הוא להחליט החלטות”. כמה קל היה עליו המעשה אילו ידע מה מחשבות חולפות בראש יריבו! נפוליון ניחן בכשרון הזה, וכן גם מרבית המצביאים הגדולים בעבר.

חוששני שאותה שעה לא היה לי כל מושג על אשר חושבים בני-השבטים שבראש ההר, ורק השתוממתי לראותם משתחים שם עת כה ממושכת... האמנם נמנו וגמרו למות מות גיבורים? החלטה אבירית כזאת לא נזדהתה כל-עיקר עם הנסיון שרכשתי לי מהפתאנים ודרי-כיהם. אך אם כן, מדוע זה לא נסוגו?

מתוך שקערורית קטנה ניתן לי להבחין בעמדת האויב על-פי עשן רוביו. אותתי את ציון המקום למאסף, אם כי קשה היה לגלות ציוני-סימון בולטים בין מדרוני-הסלעים הרבים והדומים זה לזה בכל. פתאום ראיתי את סוליימאן מניף יד ענקית ומחלקתו החלה מטפסת למעלה. ועדיין לא זע האויב ולא נע. התנהגותו יצאה מגדר הרגיל!

ואז, בהברקת-פתאום, ידעתי את העומד להתרחש. איזה אידיוט הייתי שלא נתתי דעתי על כך קודם לכן! „כירעו ארצה!” שאגתי אל המחלקה הרזרבית שלי, „כוונו אל לפני הדגל הלבן של המזקף. טווח שש-מאות!” עוד דברי על שפתי ובני-השבטים זנקו בצריחות פרא על אנשי המזקף. משך הרגעים הבאים הפך השטח שמסביב לדגל הלבן לבית-מסבחים.

המסתערים נתקלו בפרץ אש מהירה שהפילה כמה מהם. ואולם מהירות הסתערותם — מזה, והקושי לפגוע במטרה הנעה בחפזון — מזה, הביאו את תריסר הנותרים עד לכידוניהם של אנשי המזקף, אשר לאחר ארבע האבידות שסבלו קודם לכן נצטמצם מספרם לשבעה לוחמים בלבד. משפרצה תיגרת גוף-אל-גוף, ממילא ניטלה ממני אפר שרות כלשהי לסייע למזקף על-ידי אש מחפה, כיון שידיד ושונא נתמזגו למערבולת נואשת של גופות מרטיטים. הקבוצה הקטנה של פלוגה ב' עמדה על נפשה מול אויב שעדיפותו היתה מכרעת. הם גורו, ביתקו ודקרו בכידוניהם — וכך מתו בעמדותיהם לאחר שנטלו מחיר יקר עבור חייהם: רק ארבעה מבני-השבטים נותרו עומדים על רגליהם.

בינתיים ומחלקתו של סוליימאן, שהעפילה במאמץ עליון למקום התיגרה, הצליחה לטפס ולהגיע עד למרחק מאתיים יארד משם. „הלאה, הלאה, חוזרים עצלים!” שמעתי את סוליימאן שואג על אנשיו; ובפעם היחידה בתקופת שירותי לא התרעמתי עליו על שהקים שאון ללא-צורך.

ארבעה בני-השבטים הנותרים החליטו כי הגיעה השעה להסתלק. בשאתם את הרובים שעלה בידיהם לאסוף, פנו ונסוגו במעלה המדרון לעבר הפסגה. „מצב כריעה!” צרח סוליימאן; „אש מהירה!” משך שארית חייו נשבע סוליימאן, כי פעולה מידית זו מצדו היא היא שהפכה תבוסה לנצחון.

מכל מקום, ארבעת הפתאנים צנחו תחתיהם כארנבות שנורו במרוצתן ואם נהרגו באש מחלקתו של סוליימאן, או בזו של המחלקה הרזרבית שלי, או בכדורים תועים ממכונות-היריה אשר עם המאסף — בעיה זאת תשאר בלא פתרונים בדבריימי של גודד דלהי. למותר להוסיף כי אנשי כל יחידה זקפו את הדבר לזכותם. כיתת האויב. — כעשרה אנשים — שהושארה מאחור כדי להשתיק את האש המחפה שלנו בעת ההסתערות, גם היא נוכחה לדעת כי מוטב לה להסתלק חיש מהר משה המערכה.

לורימר עם מחלקתו התקדם כל הזמן במלוא המהירות, החיונית במלחמת-הרים. משעבר שלשה רבעים מדרכו גילה, כי המעלה התלול מסתיים בפיסגה כוזבת מסולעת; משם ואילך נתמשכה צלע-ההר, תוך שקיעה קלה, עד לפיסגה האמיתית, במרחק קטן ממאתיים יארד. לדבריו נראתה מרכס-בינים זה כל בליטה שעל פני ההר. הם זנקו אחורה, ומצאו מחסה מאחורי הרכס העיקרי. כולנו נפגשנו על הפסגה. שני אנשים מחלקת סוליימאן נפצעו קשה ואחד נפגע קלות. כל אנשי הרזרב שלי יצאו שלמים.

שלחתי פטרולים חזקים לבדוק שמא נשתתה מישור מהאויב בשטח המבוחר שבסביבה, ובאמצעות ההליוגרף. אותתי למפקד המאסף, והודעתיו שההר נכבש.

הצצתי בשעוני. הוא הראה על שעה ארבע. „יהא עלינו להזדרז ביותר”, אמרתי ללורימר, „אם רצוננו להגיע למקום החניה לפני רדת הלילה. מיד לאחר שעה שבע מתחיל להחשיך, ואלוהים יודע לכמה זמן נזדקק כדי לפנות מכאן את הנפגעים...” „וכאשר נגיע עד דגלי-המאסף, עוד ישארו לנו שלושה

בטנו ופתחוה. שילחו בו עדת כלבי כפר מורעבים.
שטרפוהו חיים.

ובכל זאת קמים אנשים רבים באנגליה ומוחים נמרצות
כאשר חיל-האוויר המלכותי מטיל פצצות מספר על כפר-
של-בתי-חמר!

* *

שני נושאי-אלונקה עברו לידי. הכרתי את גופת החביל-
דאר, שפקד באומץ כה רב על המזקף.

מניתי את ההרוגים מבין בני-השבטים. היו שם שלוש-
עשרה גוויות, להוציא את הארבע שסוליימאן עסק
בהורדתן.

רץ מאנשי הגורקה הגיע עם תשדורת ממפקד-המאסף:
„הודיעני מתי תרד כדי שאוכל לתת לך את כל הסיוע
האפשרי“.

ניצלתי את ההזדמנות כדי לכתוב בחפזה דו"ח קצר
על אשר אירע — סיפור ארוך מדי בשביל האתתים —
ושיגרתיו עם הרץ בחזרה למאסף.

* *

למלחמה נודעת סגולה מיוחדת לחשוף תכונות בלתי-
צפויות באנשים. לדוגמה: תמיד הערכתני את החבילדאר
של אותו מזקף כשוטה, ואותו יום עצמו דנתי עם לורימר
על מגרעותיו. ואף-על-פי-כן, אפילו איש שניחן בתבונה
מזהירה לא היה יכול ללחום ביתר גבורה ממנו. אילולא
שלח קבוצת-חיפוי במורד ההר, היו התוצאות גרועות
כפליים; רבים יותר היו נהרגים, הרבה רובים היו נשדדים
ובני-השבטים היו זוכים בנצחון מכריע ובעקבותיו —
בתוספת תהילה.

ואילו לפי שנתגלגלו הדברים סבלו הפתאנים אבידות
קשות, הן באנשים והן ברובים. אותה שעה לא ידעתי,
כמובן, כמה אבידות נגרמו להם על הפסגה, הואיל והצליחו
לקחת עמם את מתייהם כאשר ברחו. אך כעבור זמן נודע
לנו כי ששה מהם נהרגו שם ולפחות תריסר נפצעו.
הרי שהמספר הכללי של הרוגיהם עלה לעשרים-ושלושה.
אבידותינו שלנו עלו לאחד-עשר הרוגים ושלושה
פצועים. איש מקבוצת-החיפוי של המזקף לא נפגע; ובדו"ח
שהגשתי עמדתי על כך שהסמל, אשר פקד על קבוצה זו,
השכיל לבחור בעמדה מצויינה.

מילין עד למחנה, העיר לורימר.

„והמזקפים של גרייסון ממתינים עדיין על ההרים
לתורם לרדת“, הוספתי. „ערב אני לך שהקולונל מגדף
לכל השדים והרוחות...“
„ואל-נא תשכח את חומת-האבנים ההיקפית הארוכה,
שנצטרך לבנותה סביבנו משנגיע לחניה... ואת מזקפי-
המחנה...“

„ואת העובדה, כי יש לשער שנותקף מחדש. אנשי-
השבטים ודאי שסבורים, כי הננו נתונים עתה במיצר
באם יתקפנו...“ — שנינו פרצנו בצחוק. סוליימאן, אשר
לא הבין מלה אנגלית, צחק אף הוא, מתוך נימוס.
„ובכן“, אמרתי בלשון אורדו כעבור רגעים מספר,
„הרי פקודותי: לורימר-סהיב יחזיק בהר הזה עם שתי
מחלקות, עד שאתן לו את אות הנסיגה. אני יורד למזקף,
עם המחלקה של סוליימאן, כדי לפקח על פינוי האבידות.
סוליימאן יתפוס עמדה מתאימה לחיפוי על הנסיגה.“
בדרכי מטה עברתי על פני ארבעה בני-השבטים ההרו-
גים. כמה מרובי המזקף היו תלויים להם על שכמם
דאילו הנותרים היו מוטלים על הארץ לצדם.
סוליימאן שיפשף ידיו בקורת-רוח. „לא איבדנו אפילו
רובה אחד“, אמר.

„עוד לא חזרנו למחנה“, הזכרתי לו. „צווה על כמה
אנשים שיאספו את הרובים, ונסה למצוא כמה בחורים
חזקים שיוכלו לשאת את הגופות הללו למטה. עד המזקף.
בכך נחסוך לנו גם זמן וגם נושאי-אלונקות.“
סוליימאן עיוות את שפתיו בארשת בחילה. „הנקה
את החזירים הללו אתנו?“, שאל כמי שאינו מאמין למשמע
אזניו.

„עשה כדברי — ומיד“, פקדתי עליו, „אני הולך הלאה.
פגוש אותי במזקף“.

השעה והמקום לא התאימו לויכוח עם החייל הזקן
אודות דקדוקיו של הנוהג האבירי. בעומק לבי הייתי
תמים-דעים עמו. אילו נפלתי אני בידי הפתאנים, כי אז
בבר היו מסרסים אותי, או מחזיקים בי לצורך איזו נקמה
איומה יותר. בזכרוני עלה המקרה באותו קצין בריטי
שנשבה בידיהם בשנת 1919 ושנמסר לנשי הכפר לשעשע
בו את לבן. בנות חמודות אלה של המין היפה הפשיטוהו
עירום והצמידוהו בידות אל האדמה. לאחר שבקעו את

אם יקחו אותי — אז מה יש?

אבל אם יקחו את הפנים — מה יהיה?

מפי אחד מ„מלווי-השיירות“ בא"י